

УДК 329.78

О. Мідик

ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ У ЗДІЙСНЕННІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДТРИМКИ ТАЛАНОВИТОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Розглянуто питання створення умов для розвитку інтелектуального, творчого потенціалу молоді в зарубіжних країнах у контексті державної молодіжної політики України. Визначено шляхи удосконалення роботи з обдарованою молоддю країн світу.

Ключові слова: міжнародний досвід, обдарована молодь, освіта, державна політика.

Тенденції суспільного розвитку переконують у зростанні ролі молоді у подальшому розвитку кожного суспільства у світі. Особливо цікавим є досвід зарубіжних країн у підтримці талановитої молоді для України. Ці чинники потребують подальшого вивчення.

Вперше основні дослідження цієї теми здійснили країни Європи та США на початку ХХ ст. Це і наукові розвідки Ф. Гальгона та С. Берга (Англія), і широкомасштабні дослідження Л. Термана (США), і розробка психометричних методик А. Біне та Т. Симоном (Франція), і створення оригінальних систем навчання Р. Штайнером та А. Зіккінгером (Німеччина) тощо.

Інтенсивно цей процес почав розвиватися лише після Другої світової війни, насамперед у 60-х рр. ХХ ст. унаслідок технологічних змагань із колишнім Радянським Союзом за перевагу в космосі, коли суттєво зріс інтерес до фізичних і технологічних наук, а також і до студентів, які мали особливі обдарування у цих сферах. Проте деякі аспекти проблеми залишилися недослідженими [1].

Метою статті є вивчення досвіду здійснення державної підтримки обдарованої молоді в зарубіжних країнах.

У 1958 р. конгрес США оголосив так званий Освітній акт національної оборони, завданням якого було надання допомоги вчителям у створенні програм виховання обдарованих дітей. Тоді популярним став жарг: “Або ми маємо негайно зайнятися фізикою і математикою, або нам усім доведеться вивчати російську мову”. Американці створили програму розвитку інтелектуального потенціалу країни – програму “Меріт”, суть якої полягала у відборі найперспективніших старшокласників, орієнтуючись на відгуки вчителів про зацікавленість дітей у науках, нестандартність їх мислення. Щороку відбирали майже 600 тисяч учнів, серед яких за допомогою спеціальних тестів виділяли вже приблизно 35 тисяч осіб із найкращими показниками і забезпечували їх субсидіями, стипендіями, приймали без екзаменів у найкращі коледжі, створювали для них найсприятливіші умови (їм оплачували наукові експерименти, по закінченні освіти запрошували на роботу до провідних фірм країни). Витрати на створення інтелектуального потенціалу взяла на себе країна. Якими були наслідки реалізації цієї програми – добре відомо з успіхів американців у галузі науки і техніки, зокрема в освоєнні космосу [2].

У США 1972 р. Державний комітет з освіти запропонував ученим розробити Програму з розвитку обдарованості і дати її визначення, а з 1975 р. тут також існує

Міжнародна асоціація щодо обдарованих дітей. У Німеччині впроваджено особливу службу консультацій із соціального навчання найздібніших учнів; у Франції з середини 80-х рр. XX ст. у деяких навчальних закладах з'явилися класи для обдарованих учнів. У квітні 1989 р. у Москві при Інституті психології АПН Росії відкрито Центр творчої обдарованості, на базі якого стали з'являтися школи для обдарованих дітей [3].

На початку 80-х рр. XX ст. у США та європейських державах було започатковано розвиток нової прикладної галузі психології – психології талановитих і обдарованих, до завдань якої належать вивчення психологічних особливостей прояву обдарованості, причин затримки у розвитку таланту в дитячі роки, а також розробка методів організації психологічної допомоги обдарованим дітям. Тоді ж було здійснено й міжнародний проект, до якого приєдналися дослідники із семи країн світу з метою вивчення особливостей психологічних якостей надобдарованих дітей, зокрема їх здатностей прогнозувати можливі ситуації, проблеми, внутрішньо програвати ситуації ризику і небезпеки, а також знаходити можливі виходи із таких ситуацій. У межах цього проекту розроблялися спеціальні комплексні навчальні програми для спеціальних шкіл, у яких учні можуть просуватися у навчанні більш вільно, ніж за звичайною програмою.

28 травня 1988 р. у м. Турі (Франція) на базі низки національних асоціацій європейських країн створено міжнародну асоціацію Євроталант – комітет європейських країн з освіти інтелектуально розвинених, обдарованих і талановитих дітей та молоді. Вона будується за асоціативним принципом, охоплює національні організації, дослідницькі групи, а також окремих осіб: дослідників, педагогів, підприємців, державних службовців тощо. Має статус недержавної консультативної організації при Раді Європи. До Євроталанту належить більше 30 асоціацій і представників 22 європейських країн (із 1994 р. до нього належить і Російська Федерація). А 7 жовтня 1994 р. Радою Європи прийнято рекомендацію 1248 щодо освіти обдарованих дітей, де зазначається, що “обдарованим дітям мають бути надані всі умови для навчання, в яких вони могли б повністю реалізувати свої можливості відповідно до власних інтересів та інтересів суспільства. Жодна країна не може дозволити собі як марнування талантів – це було б марнуванням людських ресурсів, – так і не може своєчасно не виявляти інтелектуальний або інший потенціал” [4].

У Російській Федерації інтенсивні розробки з проблем розвитку здібностей та обдарувань дитини здійснюються з середини 80-х рр. XX ст.

Так, у 1989 р. рішенням Колегії Держкомітету СРСР з народної освіти “Про першочергові заходи щодо виявлення і виховання особливо обдарованих учнів” на підставі доповідей А. Асмолова й О. Матюшкіна на базі Психологічного інституту РАО було утворено Лабораторію психології обдарованості. Співробітники цієї лабораторії і на сьогодні працюють у межах концепції “Творча обдарованість” (О. Матюшкін) [5], що пов’язує обдарованість з високим рівнем творчого потенціалу, який проявляється у високій дослідницькій активності, можливостях легкого і творчого навчання, здатності до досягнення високих творчих результатів у науці, мистецтві, техніці, соціальному житті. Десять років тому групою провідних фахівців у галузі психології та педагогіки обдарованості РФ під керівництвом В. Панова (Ю. Бабаєва, В. Лебедева, Н. Лейтес, О. Матюшкін, В. Орлов, В. Юркевич, Є. Яковлева) створено психолого-дидактичну систему “Обдаровані діти: виявлення – навчання – розвиток” [6].

Свої особливості має державна турбота про обдаровану молодь в Швейцарії. Адміністративний устрій та самоврядування Швейцарії побудовані таким чином, щоб

забезпечити комфорт кожному громадянину, незалежно від мови, якою він розмовляє (4 офіційні мови), кантону, у якому проживає (26 кантонів та 2352 комуни), релігії, яку сповідує.

Свої особливості має і система освіти у Швейцарії, яка належить до юрисдикції кожного кантону, що в окремих випадках може викликати труднощі при зміні місця проживання. Загалом система освіти поділяється на кілька рівнів із максимальною профорієнтацією на кожному з них. До університету може вступити будь-хто, однак існує конкурентна система, відповідно до якої на наступний курс може залишитись обмежена кількість кращих студентів. Швейцарська освіта дає змогу уникнути диспропорцій між студентами університетів та закладів спеціальної освіти.

У Швейцарії усі ВНЗ належать до кантональної юрисдикції та фінансуються з місцевого бюджету та з коштів спонсорів і меценатів, окрім двох університетів, які належать до федерального рівня підпорядкування, серед яких і Федеральний університет технологій м. Цюріха [7].

В Ізраїлі немає спеціалізованих шкіл для обдарованих дітей, оскільки фахівці вважають, що не треба виривати талант з його звичайного середовища та плекати його відокремлено. Всі обдаровані діти навчаються у школах за місцем проживання та відвідують спеціалізовані центри, де з ними працюють педагоги-реформатори, які ведуть уроки театрального мистецтва, живопису, фізики, математичного мислення тощо. Це одна з функцій системи неформальної освіти. Існують певні фонди, які допомагають спонсорувати роботу таких центрів, тому оснащеність технічними лабораторіями та секції забезпечені стовідсотково.

Ізраїль у 1973 р. створив при Міністерстві освіти відділ у справах обдарованих дітей. І з того часу розпочалася нова епоха в єврейському суспільстві, коли питаннями обдарованості починає опікуватись безпосередньо Міністерство освіти. Тоді ж було запропоновано створити спеціальні школи для обдарованих дітей, але внаслідок тривалих переговорів та дискусій ця пропозиція була відхилена з соціополітичних міркувань. Тож, усі загальноосвітні школи в Ізраїлі й на сьогодні принципово не відрізняються одна від одної, й усі діти отримують обов'язкову середню освіту на рівних умовах.

Замість цього була прийнята модель створення класів для обдарованих дітей. Ціль цієї програми полягала в тому, щоб надати класу спеціальний навчальний план, водночас не відокремлюючи учнів від спілкування з іншими дітьми та проводячи спільні заняття з легкої атлетики, музики, подорожей чи шкільних комітетів. На сьогодні ж цей відділ опікується приблизно 30 000 обдарованих дітей з усієї країни. Він несе відповідальність за всі аспекти, пов'язані з обдарованими дітьми, зокрема педагогічні, організаційні та бюджетні сфери. Сюди ж належать і спеціалізовані класи в загальноосвітніх школах, програми вступу, курси продовження дня чи спеціальні наукові секції та курси, що пропонуються коледжами чи університетами. Тести, що ідентифікують обдарованих дітей, фінансуються відновним міністерством та проводяться в усіх школах у всій країні. Штат відділу підтримує постійний контакт із керівниками шкіл, в яких пропонуються програми для обдарованих дітей, влаштовує регулярні відвідання цих шкіл, зустрічі з викладачами, учнями та їх батьками, а також координує програми, ініційовані коледжами та університетами. На відміну від США і Західної Європи, де більшість програм для обдарованих дітей проходять у рамках приватних ініціатив, у Ізраїлі їх веде держава.

Унікальність ізраїльської програми навчання обдарованих дітей полягає у:

- системі розробки навчального матеріалу, який готують для усіх трьох моделей державні структури;
- загальнонаціональному масштабі її здійснення;
- плюралістичній структурі, яка дає можливість місцевим шкільним радам обирати ту з існуючих моделей, яка їм найбільше підходить до конкретних умов;
- її спрямуванні (усі різновиди програми базуються на комплексному підході, при якому беруться до уваги всі потреби обдарованої дитини – навчальні, соціальні та емоційні).

В Ізраїлі є багато нестандартних навчальних курсів для обдарованих дітей, позашкільних закладів, програм, літніх таборів. Наприклад, один із них побудований на поєднанні законів фізики з цирковим мистецтвом. Наприклад, працюючи за програмою “Геометрія у реальному житті”, учні засвоюють геометричні поняття і принципи математики у процесі аналізу архітектури знаменитих історичних споруд. Цікавим є досвід Академії мистецтв та науки, Інституту розвитку обдарованості та творчого потенціалу, Ієрусалимської школи фізики та математики для репатрійованих дітей та інших [8].

У Республіці Польща основоположним законодавчим актом, який визначає правові гарантії підтримки розвитку та навчання обдарованих дітей у Польщі, є Закон “Про систему освіти” від 07.09.1991 р. [9].

Відповідно до його положень, польська система освіти забезпечує опіку над обдарованими учнями, надаючи їм можливість навчатися за індивідуальними програмами, а також закінчити школу будь-якого типу в скороченому часі (п. 6 ст.1). Своєю чергою, забезпечуються умови, необхідні для розвитку інтересів та здібностей учнів, які реалізуються шляхом організації післялекційних та позашкільних занять (п. 15 ст. 1). Отже, можна констатувати, що основними формами підтримки розвитку обдарованих учнів, затвердженими на законодавчому рівні, є навчання за індивідуальною програмою та закінчення школи в скороченому часі. Детальний порядок надання дозволів на навчання за цими формами визначений Розпорядженням Міністра народної освіти та спорту “Про умови і процедуру надання дозволів на індивідуальну програму навчання або індивідуальний план” від 19.12.2001 р. [10].

Згідно з вищеназваним документом, обдарований учень може навчатися відповідно до індивідуальної програми чи індивідуального плану. Ці дві форми, деякою мірою, відрізняються одна від одної, але в сукупності повинні сприяти розвитку інтересів та здібностей обдарованих учнів. Індивідуальна програма передбачає реалізацію шкільної програми за спеціальною програмою, з урахуванням специфічних інтересів учня, а індивідуальний план передбачає модифікацію класно-урочної системи, для задоволення потреб обдарованих учнів, дозволяє їм закінчити навчання в більш короткий термін, ніж їхні однолітки [11].

Одним із видів підтримки обдарованих дітей є матеріальна допомога, яка передбачена Законом “Про систему освіти” та надається з коштів, призначених на такі цілі в державному бюджеті чи в бюджеті відповідного органу місцевого самоврядування. Матеріальна допомога надається учню з метою зменшення різниці в доступі до освіти та створення можливості в подоланні бар’єру, що виникає з складної матеріальної ситуації учня, а також підтримки навчання та розвитку обдарованих учнів. Така допомога може бути соціальною або мотиваційною. Соціальними виплатами є шкільна стипендія, а також шкільна грошова допомога. Соціальні стипендії надаються учням з метою

подолання різниці в доступі до навчання, адже до цієї категорії зараховуються учні, сім'ї яких мають низькі доходи з розрахунку на одну особу або є безробітні батьки, інваліди, важко хворі, що робить неможливим забезпечення дитині належних умов для навчання та розвитку. Мотиваційними виплатами є стипендія за результати в навчанні або за спортивні досягнення; стипендія Голови Ради Міністрів; стипендія відповідного міністра зі справ освіти та виховання; стипендія відповідного міністра із справ культури та охорони національної спадщини. Мотиваційні стипендії, своєю чергою, спрямовані на заохочення до навчання, є своєрідними стимуляторами активності учня, а тому призначаються за особливі досягнення як в науці, так і спорті.

Однією з класичних форм виявлення та підтримки обдарованих учнів є проведення різних конкурсів, а також олімпіад, учасники яких досить часто отримують мітку "обдарований", "талановитий". Порядок проведення цих заходів у Польщі регулюється Розпорядженням Міністра народної освіти та спорту "Про організацію та спосіб проведення конкурсів, турнірів і олімпіад" від 29.01.2002 р. [12].

Підсумовуючи вищенаведене, вбачаємо низку пріоритетів, що слугують гарантією розвитку обдарованої дитини в Польщі, а саме: навчання за індивідуальною програмою та індивідуальним планом, психолого-педагогічна допомога обдарованим дітям, матеріально-мотиваційне заохочення для подальшого розвитку своїх здібностей, а також система конкурсів, турнірів та олімпіад.

У Великій Британії існують організації, які забезпечують такі напрями підтримки обдарованих молодих людей: впровадження освітніх проєктів, проведення конференцій, семінарів (Національна освітня асоціація для обдарованих дітей); контроль і регуляція освітніх послуг, обслуговування різних інспекцій освіти, забезпечення розвитку компетенції для дітей різного віку (Управління стандартами в галузі освіти); розвиток обдарованості у віці 4 – 19 років (Спільнота "Excellent East") тощо [13].

У цій країні існує низка видань, у яких на науковому рівні розглядаються форми та методи роботи з обдарованими дітьми та молоддю, наприклад: "Обдарована дитина сьогодні", "Освіта для обдарованих", "Середня освіта для обдарованих", Журнал провідних учених, у якому приділяється увага стратегіям підвищення рівня успішності, програмам, за якими готують студентів до наукової діяльності, диференціації навчання тощо. Освітні, наукові, соціальні проблеми обдарованої молоді у Великій Британії вирішують педагоги, видавці, учні, які зацікавлені у її підтримці та використанні ідей у різних сферах життя країни.

У Німеччині набули актуальності: заходи з підвищення зацікавленості обдарованої молоді до навчання (Студентське коло, м. Кассель); молодіжне містечко, створене для обдарованих дітей, у якому є початкова школа, гімназія, інтернат, психологічний консультаційний центр, міжнародна школа, музична академія (CJD Молодіжне містечко у м. Брауншвайг); інститути, центри, спілки, курси, які проводять майстер-класи для педагогів, наукові консультації (Інститут "Phoenix" з проблем підтримки обдарованості); наукові дослідження феномену обдарованості та курси підвищення кваліфікації педагогів і психологів (Міжнародний центр дослідження обдарованості); співпраця з школами, університетами, місцевою владою, створення концепцій та програм з підтримки обдарованості, організація семінарів (Спілка "Більше шансів обдарованим дітям та молоді"); організація занять із тренування пам'яті, курсів для високообдарованих за результатами діагностики дітей (Курси "Педагогіка обдарованості" пані Д. Хезе) [14].

За допомогою програм підтримки Федерації відбувається професійне навчання та здобуття вищої освіти обдарованих. З цією метою засновано 11 фондів, серед яких

“Фонд Фрідріха Еберта” та “Навчальний фонд німецького народу”, які створені ще в 20-х рр. ХХ ст. Названі факти переконують, що у Німеччині до проблем обдарованої молоді ставляться з особливою відповідальністю: знаходять шляхи підвищення її зацікавлення до навчання, розробляють концепції, створюють для цього програми, проводять семінари, організують спеціальні заняття для педагогів, які працюють із цією категорією юнаків і дівчат, здійснюють наукові дослідження феномену обдарованості, турбуються про професійне навчання, на державному рівні через численні фонди фінансують їхню освіту та наукову роботу тощо.

В Угорщині також поширеною є активність влади, науковців, підприємців, освітян у напрямі підтримки обдарованої молоді. У цій країні у 1990 р. засновано Угорську асоціацію для обдарованих (Hungarian Association for Gifted), яка організувала конференції, семінари з питань високих здібностей. У Дебреценському університеті, починаючи з 1997 р., аспіранти та магістри після дворічного курсу навчання мають можливість отримувати дипломи спеціалістів з питань освіти обдарованих, які видає Європейська рада з питань високих здібностей (European Council for High Ability). З метою залучення учнів загальноосвітніх середніх шкіл до університетських досліджень у країні створено Менторські програми (“Mentor” program); здійснюється підтримка обдарованих дітей та молоді з малозабезпечених верств населення, здебільшого із сільської місцевості відповідно до Національної програми підтримки талантів імені Яноша Араня. Підтримка обдарованої молоді в Угорщині є помітною та послідовною упродовж останніх десятиліть, оскільки в цій країні її поширеними формами стали конференції, семінари, університетські дослідження, а найсуттєвіше з усього зазначеного – це впроваджені на рівні документів про освіту дипломи спеціалістів з питань освіти обдарованих. Особливо значущою є допомога в становленні обдарованих дітей та молоді з малозабезпечених сімей із сільської місцевості, що вказує на турботу держави про молодь загалом, незалежно від регіону та місця її проживання.

У Португалії офіційного визначення обдарованості немає, проте “...обдарованими вважають тих, хто ефективно проявляє свій специфічний талант у певній сфері чи має успіхи у художній творчості (музика, живопис тощо) або ж особливі академічні успіхи”, хто швидко та цілеспрямовано вирішує конкретні завдання, має виключні здібності до навчання тощо. У цій країні існує заснована в Лісабоні Академія обдарованих дітей, до сфери діяльності якої належить початкова підготовка спеціалістів, яких залучають до участі в проєктах із виявлення обдарованості. З грудня 1998 р. функціонує некомерційна Португальська національна асоціація, спрямована на діяльність у сфері обдарованості. Вона сприяє організації консультування сімей, виявленню особистостей з особливими освітніми потребами, інформуванню загалу про проблеми обдарованості тощо [15].

В Іспанії усвідомлення рівня обдарованості особистості залежить від визначеного коефіцієнта її інтелекту. В країні у якості напрямів розглядається лінгвістична, музична, логіко-математична, візуально-просторова, кінестетична, внутрішньоособистісна, міжособистісна обдарованість.

Відбувається узагальнення освітнього досвіду роботи з обдарованими дітьми. У 1992 р. ініціативу пілотного проєкту під назвою “Позашкільні програми по насиченню освіти” розпочала Мадридська Спільнота, яку підтримують Міністерство освіти Автономного університету і Фонд Близького Сходу. У його межах учні отримують формальну освіту поза шкільними заняттями: один раз на два тижні 200 обдарованих особистостей віком від 6 до

16 років у інституті Сан Ісідоро де Мадрид відвідують заняття за спеціальною програмою. Значущою є розроблена навчальним закладом Святого Станіслава програма (1990 р.) із залучення фахівців, які допомагають молодим талантам у самовдосконаленні й особистому розвитку. Важливу роль у задоволенні освітніх і психологічних потреб обдарованих учнів, членів їхніх родин відіграє центр “Уертадель-рей”, який був створений у 1989 р.

Окрім цього центру, існує низка інших центрів, інститутів, асоціацій, фондів із допомоги обдарованим особистостям. До таких належать: Центр Джона Хопкінса, Інститут Девідсона, Асоціація підтримки обдарованих і талановитих, Асоціація обдарованих і висококваліфікованих, Фонд допомоги обдарованим дітям. Особливе значення у підтримці обдарованих особистостей має Королівський указ № 696/1995 від 28 квітня “Управління освітою учнів з особливими освітніми потребами”, який стосується навчання обдарованих студентів і проведення необхідних заходів для забезпечення їхньої якісної освіти. Загалом в Іспанії важливе значення має узагальнення досвіду роботи з обдарованими дітьми, організація з ними позашкільних занять за спеціальною програмою, виконання програм щодо допомоги молодим талантам у самовдосконаленні та розвитку, функціонування інститутів, асоціацій, фондів, які підтримують обдарованих особистостей у їхній життєдіяльності [16].

В Італії обдарованою прийнято вважати “інтелектуально розвинену дитину з високими пізнавальними здібностями, рівень яких вищий ніж у основної маси дітей”.

Деякі італійські вчені впевнені, що секрет обдарованості потрібно шукати в ДНК. Для підтвердження цього факту було досліджено групу дітей з високими показниками інтелекту, 90% яких мали в своєму ДНК специфічну азотисту основу, що впливає на загальний рівень розвитку, а інші 10% мали набуту обдарованість. Італійські спеціалісти переконані, що обдарованість можна розпізнати у віці 2,5 років, а пізніше – визначити її спрямованість і окреслити шляхи розвитку. У цій країні існує низка організацій, що підтримують обдарованих особистостей, серед них:

– асоціація “Eurotalent”, очолювана Федеріком Мормандо, яка займається консультуванням батьків, шкільних і медичних працівників, працівників сфери послуг;

– асоціація “AISTAR” з розвитку таланту й обдарованості (підтримує освітню та соціальну інтеграцію обдарованих дітей), президентом якої є італійський кореспондент Європейського Союзу з видатних здібностей А.-М. Ронкорні;

– міжнародна організація “Mensa”, що об’єднує обдарованих у світі. Італійці належно ставляться до обдарованих особистостей, забезпечуючи консультування їхніх батьків і фахівців, які працюють з цією категорією молоді, підтримуючи її освітню та соціальну інтеграцію, намагаючись впливати на їх об’єднання тощо [17].

Розкриваючи погляди окремих учених на досвід підтримки та розвитку обдарованої молоді в країнах світу, треба звернути увагу на актуальні для України напрями роботи в цьому руслі. “Україна в даному випадку могла б перейняти такі заходи, як виділення ефірного часу на телебаченні та популяризація даної теми в друкованих виданнях, виділення коштів на переобладнання шкіл для такої роботи, створення консультаційних та координаційних центрів спочатку на рівні області та району, а пізніше – і в кожній великій школі”.

Література

1. Головінський І. Педагогічна психологія [Текст] / І. Головінський. — К. : Аконіт, 2003. — С. 190.

2. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання [Текст] : навч. посіб. / С. Г. Карпенчук. — К. : [б. в.], 1997. — С. 67.
3. Мудрість учіння. Кроки до успіху [Текст] : навч.-метод. посіб. — К. : Магістр-S, 1999. — 104 с.
4. Брюно Ж. Одарённые дети: психолого-педагогические исследования и практика / Ж. Брюно, Р. Малви, Л. Назарет [и др.] // Психологический журнал [Текст]. — 1995. — Т. 16. — № 4. — С. 22.
5. Матюшкин А. М. Концепция творческой одарённости / А. М. Матюшкин // Вопросы психологи [Текст]. — 1989. — № 6. — С. 29—33.
6. Обдаровані діти: виявлення – навчання – розвиток: психолого-дидактична система // Завуч [Текст]. — 2003. — № 17/18 (спецвипуск). — С. 27, 28.
7. Благодійний фонд Богдана Гаврилишина [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://bhfoundation.com.ua/news/news_697.html.
8. Міленіна М. М. Система освіти Ізраїлю. Форми та методи роботи з обдарованими дітьми [Електронний ресурс] / М. М. Міленіна. — Режим доступу : <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-600EE8FDC1E3/list-CFF8332B26>.
9. Ustawa z dnia 7 wrzesnia 1991 r. osystemieoswiaty [Tekst], DzU z 2004 r., Nr 256, poz. 2572, zpozn. zm.
10. Rozporzadzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 grudnia warunkow i trybu udzielania zezwolen na indywidualny program lub tok nauki oraz organizacji indywidualnego programu lub toku nauki [Tekst], DzU z 2002 r., Nr 3, poz. 28.
11. Бочарова О. А. Обдаровані діти в Польщі: соціальнопедагогічна підтримка [Текст] : монографія / О. А. Бочарова. — Горлівка : Видавництво Горлівського державного педагогічного інституту іноземних мов, 2012. — 480 с.
12. Rozporzadzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursow, turniejow i olimpiad [Tekst], DzU z 2002r., Nr 13, poz. 125, z pozn. zm.
13. Світові мережеві ресурси підтримки розвитку обдарованості [Текст]. — К. : Інститут обдарованої дитини, 2012. — 52 с. — (Серія: “ПРОсвіт”).
14. Там само. — 52 с.
15. Сагалакова А. Досвід підтримки та розвитку обдарованих дітей у Португалії [Текст] / А. Сагалакова. — К. : Інститут обдарованої дитини, 2013. — 28 с. — (Серія: “ПРОсвіт”).
16. Там само. — 52 с.
17. Волик В. Досвід підтримки та розвитку обдарованих дітей у Федеративній Республіці Німеччина [Текст] / В. Волик. — К. : Інститут обдарованої дитини, 2011. — 72 с. — (Серія: “ПРОсвіт”).

O. Midyk

THE USE OF INTERNATIONAL EXPERIENCE IN IMPLEMENTING STATE POLICY SUPPORT FOR TALENTED YOUTH IN UKRAINE

The creation of conditions for the intellectual and creative development of youth in foreign countries is considered in the context of the state youth policy in Ukraine. The ways for improving the work with gifted youth in foreign countries are defined.

Key words: international experience, gifted youth, education, state policy.